

Makine sektörü ve özellikle makine imalat sanayi, ileri teknolojik ürünlerin, katma değer ortaya koyan üretimlerin iyice önem kazandığı yılların belirleyici sektörlerinden birisi konumundadır. Yine son dönemde, gelişmekte olan ülkelerin teknolojik yatırımları ve ithalattan ihracata geçme noktasındaki istekleri, bu ülkelerin toplam ticaret pastasından daha fazla pay almasının da yolunu açmaktadır.

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) ile Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) sektör değerlendirmeleri farklılık arz etmektedir. Sektör, TÜİK tarafından “**Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları**” olarak belirtilmektedir. TİM verileri incelendiği zaman ise sektörün sadece “**Makine ve Aksamları**” olarak ifade edildiği görülmektedir. Buradan çıkarılan sonuç; TÜİK verilerinin diğer sektörleri de içine alan geniş kapsam içerdiği, TİM verilerinin ise daha özde makine sektörünü değerlendirdiğidir. Bu nedenle çalışmada TİM verileri esas alınmıştır.

“Makine ve Aksamları” sektörünün 2016 yılında Türkiye ihracatından aldığı pay % 4,0 ile 5,30 Milyar dolar iken; 2017 sonunda bu pay %4,1'e yükselmiş, ihracat değeri de %14,8 artış göstererek 6,09 Milyar dolar olmuştur. Makine ve aksamları sektörü, gerek 2016 gerekse 2017 sektörler sıralamasında 27 sektör arasında 9. olarak yerini almıştır.

En Fazla İhracat Yapan İlk 10 Sektör (2016/2017) (Milyar \$)

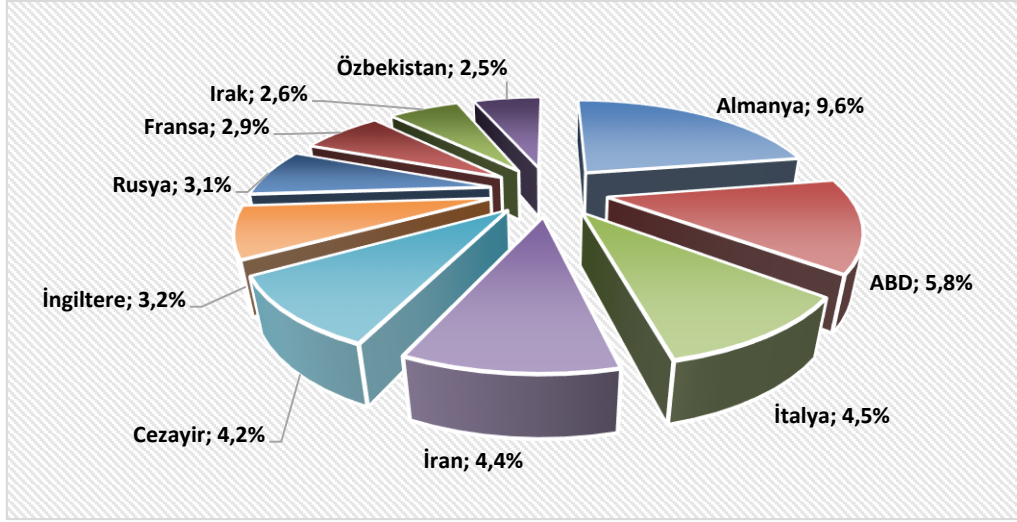
Sıra	Sektör	2016 (Milyar \$)	Pay	2017 (Milyar \$)	Pay	Değişim 2016/2017
1	Otomotiv Endüstrisi	23,89	18,1 %	28,53	19,4 %	19,4 %
2	Hazırgiyim ve Konfeksiyon	16,97	12,9 %	17,05	11,6 %	0,5 %
3	Kimyevi Maddeler	13,94	10,6 %	16,04	10,9 %	15,1 %
4	Çelik	9,09	6,9 %	11,47	7,8 %	26,2 %
5	Elektrik Elektronik	9,99	7,6 %	10,50	7,1 %	5,1 %
6	Tekstil ve Hammaddeleri	7,87	6,0 %	8,10	5,5 %	2,9 %
7	Demir ve Demir Dışı	5,95	4,5 %	6,81	4,6 %	14,5 %
8	Hububat, Bakliyat	6,36	4,8 %	6,37	4,3 %	0,1 %
9	Makine ve Aksamları	5,30	4,0 %	6,09	4,1 %	14,8 %
10	Madencilik Ürünleri	3,79	2,9 %	4,69	3,2 %	23,8 %

Kaynak: TİM

Dünya makine ihracatının %22 gerilediği 2009 krizi sonrasındaki dönemi Türkiye iyi değerlendirmiştir. Son 7 yılda dünya toplam makine ihracatı %3 artarken, Türkiye makinecileri %40'lık artış sağlamıştır. Makine sektörü, Brexit kararı ve Katalonya krizi gibi pek çok sorunun hâkim olduğu Avrupa genelinde ciddi bir ihracat artışı sağlamıştır.

TİM'in 2017 sonu verilerine göre; Türkiye'nin makine ihracatında ilk 10 ülke içerisinde %9,6'lık payı ile Almanya birinci sıradadır. Almanya'nın ardından ise sırasıyla; ABD (%5,8), İtalya (%4,5), İran (%4,4) ve Cezayir (%4,2) gelmektedir. İlk 10'da yer alan ülkelerin toplam Türkiye makine ihracatındaki oranı %42,9'dur.

Makine Sektörü En Fazla İhracat Yapılan İlk 10 Ülke (2017)

Kaynak: TİM, Makine ve Aksamları

Makine sektöründe Konya rakamlarına bakacak olursak; Türkiye ihracat sıralamasında 2016 yılında olduğu gibi 2017 yılında da en çok ihracat yapan 5. ilin Konya olduğu görülmektedir. Ayrıca yine 2017 yılında (bir önceki yıla kıyasla) sektörde en fazla ihracat yapan 10 il arasında Konya “makine ve aksamları” ihracatını en çok artıran 3. il olmuştur.

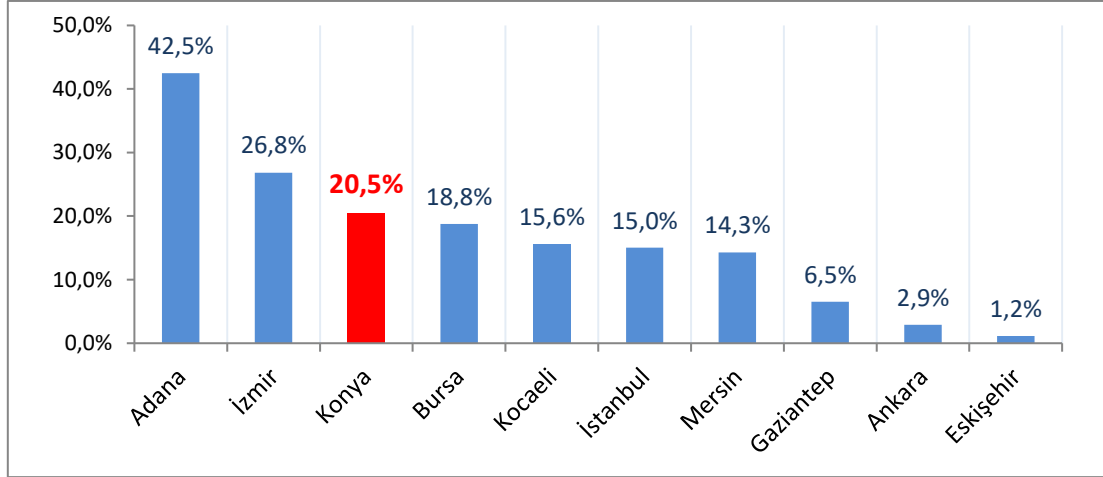
Makine Sektörü En Fazla İhracat Yapan İlk 10 İl (2016/2017) (Milyon \$)

SN	İLLER	2016	2017	Değişim
1	İstanbul	1.975,68	2.272,45	15,0 %
2	Ankara	917,51	943,98	2,9 %
3	Bursa	548,97	652,11	18,8 %
4	İzmir	365,88	464,12	26,8 %
5	Konya	302,47	364,36	20,5 %
6	Kocaeli	282,95	327,14	15,6 %
7	Mersin	84,86	96,98	14,3 %
8	Gaziantep	88,73	94,52	6,5 %
9	Adana	51,34	73,16	42,5 %
10	Eskişehir	71,61	72,44	1,2 %

Kaynak: TİM (Makine ve Aksamları)

Konya, 2016 yılında 302,4 milyon dolar olan makine ihracatını 2017 yılında yaklaşık %20,5'lik bir artışla 364,4 milyona çıkartmıştır. Bu verilerle makine sektörünün ihracattaki artış oranları, 2017 yılında toplam 1,56 milyar dolar ihracat yaparak %17,40 oranında artış sağlayan Konya iş âleminin genel ortalamasının üzerine çıkmıştır.

Makine Sektörü En Fazla İhracat Yapan İlk 10 İl Artış Oranları (2017)

Kaynak: TİM (Makine ve Aksamları)

Küresel ekonomik krizin yıllar sonra halen süren etkisi olarak makine yatırımları 2016 yılına kadar zayıf kalmıştır. Mevcut kapasitelere yönelik talep ancak 2016 ve özellikle 2017 yılında hareketlenmiş ve kapasiteler dolmaya başlamıştır. Bu çerçevede yeni kapasite odaklı makine yatırımları ilk kez 2017 yılında artmaya başlamıştır.

2018 yılında makine yatırımlarının ve bu nedenle de makine talebinin artacağı öngörülmektedir. İleri teknolojik hatlar, gelişen üretim modelleri ve Endüstri 4.0'a ayak uydurma çabaları, yatırımların içeriğini de değiştirmektedir. Artık firmalar yüksek katma değerli ürünler için yatırım yapmakta ve bu noktada modernizasyona önem vermektedirler. Malzeme teknolojisindeki ilerlemelerle birlikte enerji verimliliği ve karbon emisyonu sınırlaması ile atık ve geri kazanım için yatırımlar yapılmaktadır. Makine, otomotiv, ilaç vb. sektörler başta olmak üzere birçok sektördeki firmalar kapasitelerini artırmak yerine rekabet gücünü artırmaya dönük yatırımları daha çok tercih etmektedirler. 2018 yılında da bu ve benzeri nitelikteki yatırımlar devam edecektir.

Türkiye makine sektöründe; mevcut durum ve beklenen şartlar göz önüne alındığında, hemen hemen tüm pazarlarda 2018 yılının, önceki yıllara göre daha iyi geçeceği beklentisi hâkimdir. Öncelikle Avrupa Birliği (AB) pazarında beklentilerin üzerindeki ekonomik büyüme, yatırımları da canlandırmaya başlamıştır. Bu canlılıkla birlikte AB'de 2018 yılında küresel kriz sonrası makine talebinin en yüksek seviyesine çıkması beklenmektedir.

İmalat sanayi ABD’de eski günlerine dönmekte olup, enerji ve alt yapı yatırım planlarıyla inşaat sektöründe hızlanan büyüme, hemen tüm makine gruplarında talebi artırmaktadır. Petrol ve emtia fiyatlarındaki artışlar sayesinde yükselecek gelirleriyle yakın ve komşu pazar ülkeler, öteledikleri yatırımları yeniden gündeme alacaklardır. İlk başlarda alt yapı ve projeler gündeme gelecek, akabinde ise sanayi yatırımları hareketlenecektir. Ekonomide modernizasyon sürecine giren İran, eskiyen üretim teknolojisini yenilemeye devam ederken, Suudi Arabistan da yeni yönetimiyle kamu harcamalarını yeniden düzenlemektedir. Rusya’nın üst üste yaşadığı küçülmeler ardından 2018 yılında yeniden bir büyüme ivmesi yakalama hedefine girmesi ve bu nedenle Rusya pazarında da yatırımların yeniden canlanması beklenmektedir.

Sonuç olarak; devlet destekleri ve teşviklerin de etkisiyle ekonomik büyümeye aktif katkısı bulunan sektörlerin önemli bir bölümünde 2018 yılında yatırımlar devam edecek ve makine talebi önceki yılların üzerinde olacaktır. Makine ihracatı da bu gelişmelerden ekonomik açıdan olumlu etkilenecektir.